

A.C. Baantjer

De Cock

en de dansende dood

De Fontein

1

Het was een zwoele midzomeravond in Amsterdam. De hitte van de dag kleefde nog aan de gevels van de oude binnenstad. Gehuld in vreemde keelklanken, trok een eindeloze stoet toeristen over het brede trottoir van het Damrak. De duiven koerden hoog boven de keitjes van de Dam in de nissen van het Koninklijk Paleis en op de trappen van het monument zaten honderden hippe vogels, die zwijgend zogen aan zelfgedraaide stickies. Een jongeman tokkelde weemoedig op een gitaar. Een lang, zwartharig meisje danste op blote voeten.

Rechercheur De Cock van het aloude politiebureau aan de Amsterdamse Warmoesstraat bleef even staan en nam het tafereeltje in zich op. Het dansende meisje fascineerde hem. Ze droeg een witte open blouse en een veelkleurige rok, die tot haar enkels reikte. Gewillig volgde zijn oog de vloeiende bewegingen van haar slanke lichaam. Ze was mooi, vond hij, verleidelijk. Hij hoopte vurig, dat haar dans een uiting was van blijheid, levensvreugde, en niet kunstmatig was gewekt door een van de vele pepmiddelen, die de laatste tijd bij de jongeren zo populair waren. Hij had er velen zien afglijden, van het ene stimulerende middel naar het andere, steeds sterker, steeds gevaarlijker, tot ze waren opgeteerd en ze hun wrakke lichamen nog slechts met moeite voortbewogen.

De oude speurder drong de sombere gedachte terug. Het dansende meisje fascineerde hem nog steeds, hield zijn blik gevangen. Ze scheen in haar bewegingen alles om zich heen te vergeten. Als in trance danste zij voort. Bezorgd vroeg De Cock zich af of de scherpe keitjes haar onbeschermden voeten niet kwetsten.

De dans vergleed. Ze ging zitten en hijgde na. Uit een rugzak naast haar nam ze een tamboerijntje en tikte daarmee ritmisch tegen een opgestoken elleboog. Ineens scheen ze te merken, dat iemand haar bewegingen gadesloeg. Ze zwaaide het lange haar

uit haar gezicht en keek omhoog. Haar blik ontmoette De Cock. Ze legde het tamboerijntje in haar schoot en bleef kijken, brutaal, bijna uitdagend. De grijze speurder weerstond een tijdje haar blik en liep toen glimlachend door. Na een honderd meter keek hij om. Hij zag hoe ze opstond, haar rugzak omgordde en in zijn richting kwam. De Cock slenterde langzaam verder. Hij hoopte dat ze hem zou inhalen, zodat hij haar nog eens kon zien, van dichtbij. Halverwege de beurs keek hij opnieuw om. Ze was wel iets dichter genaderd, maar scheen haar tred aan te passen bij zijn trage slenterpas. De Cock trok zijn brede schouders op, schold zichzelf uit voor sentimentele oude dwaas en stapte via de Oudebrugsteeg naar de Warmoesstraat. Hij grinnikte wat voor zich heen, zwaaide joviaal naar een dikke caféhouder en knipoogde sluiks naar een jong hoertje, dat zwenkend aan de hand van haar souteneur aan hem voorbij trippelde.

De dansende hippie was al bijna weer uit zijn gedachten verdwenen, toen hij over de blauwe uitgesleten stoep van het politiebureau stapte. In de gang naar de balie hoorde hij plotseling achter zich het gejaagde ritme van een versnelde ademhaling.

‘Meneer De Cock?’

Hij draaide zich om. Tegen het licht van de straat herkende hij haar silhouet, de contouren van het lange haar, de rugzak, de wat bollende rok.

‘U bént toch... meneer De Cock?’

De grijze speurder schoof zijn hoedje wat naar achteren en knikte. ‘Met ceooceekaa,’ reageerde hij haast automatisch.

Ze deed een stap dichterbij. Een moede glimlach gleed over haar gezicht. ‘Sorry... ik ben u nagelopen. Ik durfde u op straat niet aan te spreken. Ziet u... ik wilde niet, dat anderen...’ Ze aarzelde, maakte haar zin niet af.

‘Hebt u even tijd voor mij?’

De Cock maakte een wat stramme buiging. Zonder iets te zeggen, leidde hij haar langs de balie naar de opgang van de wenteltrap. Hij hielp haar de zware rugzak afnemen, vatte een draagbeugel en droeg hem naar boven. Ze volgde gedwee.

In de grote recherechekamer zat de jonge recherechekamer Vledder achter zijn schrijfmachine en ratelde aan een uitgebreid pro-

ces-verbaal. Toen de grijze speurder binnenkwam, liet hij zijn vingers rusten en wierp een blik op de klok.

‘Je bent lang weggebleven.’

De Cock gebaarde glimlachend naar het meisje achter hem. ‘Ik werd opgehouden, door haar.’

Ze stond in de deuropening. Hij zag nu voor het eerst dat ze blauwe ogen had en dat haar lippen iets waren aangezet in bleekroze. Parse glitterstipjes lagen op haar wangen en voorhoofd. Het gaf aan haar gezicht een oosters tintje. Hij zette de zware rugzak neer en keek haar opnieuw aan. Hij schatte haar op twintig, tweeëntwintig jaar, maar beseftte tegelijk dat het ongeregelde hippielevens de meisjes er vaak ouder deed uitzien, dan ze in werkelijkheid waren. Hij schoof met zijn voet de rugzak tegen de wand, ging in de stoel achter zijn bureau zitten en wenkte haar dichterbij.

Ze aarzelde, bleef in de deuropening staan en wierp een schichtige blik in de richting van de jeugdige Vledder. De Cock zwaaide haar naar zich toe. Hij wees naar zijn jonge collega tegenover hem. ‘Voor hem hoeft je niet bang te zijn,’ sprak hij vriendelijk, geruststellend. ‘Hij mag gerust alles horen. Hij is mijn hulp en bijstand.’ Hij lachte beminnelijk. ‘Hij is te vertrouwen. Geloof me. Als het moet is hij zo zwijgzaam als het graf.’

Ze kwam op haar blote voeten schuifelend naderbij en ging op de stoel naast zijn bureau zitten. Even scheen ze zich te bedenken, toen boog ze zich vertrouwelijk naar voren. ‘Een graf,’ sprak ze fluisterend. ‘Dat is het. Daar gaat het om.’

De Cock trok zijn wenkbrauwen op en ploegde rimpels in zijn voorhoofd. ‘Een graf?’ herhaalde hij vragend.

Ze knikte traag. ‘Ja, een graf... voor Colette. Ze kan zo niet blijven liggen.’

De Cock slikte. Hij keek haar aan, het brede hoofd iets schuin. ‘Wie... eh, wie is Colette?’

Ze gebaarde wat vaag in de ruimte. ‘Een meisje, uit Utrecht geloof ik. Ik trek al een paar maanden met haar op.’

De Cock observeerde haar, scherp, onderzoekend. Hij vroeg zich af of ze schertste, of ze onder de invloed was van drugs en leed aan waandenkbeelden. ‘En... en wat is er met Colette?’

Ze keek hem aan. In haar blauwe ogen lag geen uitdrukking. Alleen haar mondhoeken trilden. 'Ze is dood,' zei ze hees. 'Dood... al twee dagen.'

De Cock had wat moeite het te verwerken. 'Dood?' herhaalde hij na een tijdje.

'Ja.'

De speurder krabde zich achter in de nek. 'En jij danste.' Het klonk bijna als een verwijt.

Haar blik dwaalde weg. Ze liet haar hoofd iets zakken. 'Ik dans altijd... als ik zorgen heb.'

Ze stapten vanuit het oude politiebureau door de Warmoesstraat naar de Lange Niezel. Vledder liep voorop, het attributenkoffertje in de hand. Achter hem slenterde De Cock met het meisje. Het was bijzonder druk in de Lange Niezel. Groepjes mensen verdrongen zich voor de etalages van de sexshops. Mannen spraken luidruchtig, opgewonden in vele talen. Vrouwen giechelden. Een dronken sloeber zocht zich botsend een weg naar een volgend café.

De Cock liep in gedachten voort. Het rumoer ging aan hem voorbij. Ineens besepte hij, dat hij nog niet wist wie ze was, hoe ze heette. In de ban van haar vreemd verhaal had hij vergeten het haar te vragen. 'Hoe oud ben je?' begon hij voorzichtig.

'Eeuwen.'

De grijze rechercheur blikte haar van terzijde aan. Haar antwoord prikkelde hem. 'Ik wil geen vaagheden,' reageerde hij scherp.

Ze trok licht geërgerd haar schouders op. 'Twintig, misschien eenentwintig. Ik weet het echt niet. Ik heb in tijden geen verjaardag gevierd.'

De Cock snoof. 'Maar je weet toch wel...' Hij stokte, liet het onderwerp varen. 'Hoe lang ben je in Amsterdam?' vroeg hij vriendelijker.

'Sinds mei van dit jaar.'

'En Colette?'

'Ook.'

'Waar heb je haar ontmoet?'

Ze zwaaide met haar arm wat vaag voor zich uit. ‘Aan de weg... bij het klaverblad van Hoevelaken. We stonden daar te liften.’

De Cock knikte begrijpend. ‘Waar kom jij vandaan?’

‘Ik?’

‘Ja.’

Ze antwoordde niet direct, frommelde aan een kettinkje om haar hals. ‘Eindhoven.’

‘En hoe heet je?’

‘Marianne... Marianne van Buuren.’ Ze maakte een komisch gebaartje en glimlachte blij. ‘Mijn vader noemde mij vroeger Bolletje Beer. Ik was nogal mollig, toen ik klein was.’ Ze keek plotseling naar de oudere man op. Lichtjes twinkelden in haar blauwe ogen. ‘Hoe noemden ze u vroeger, toen u klein was?’

De Cock wreef over zijn breed gezicht. Het was een gebaar om tijdwinst. De plotselinge onbevangenheid van het meisje verwarde hem, wipte hem uit zijn evenwicht. ‘Dat... eh, dat weet ik niet meer,’ reageerde hij nogal nukkig. ‘Het is zo lang geleden.’

Ze lachte vrijuit. Vrolijk, opgewekt. ‘Al word ik honderd, Bolletje Beer vergeet ik nooit.’

De Cock keek haar van terzijde aan. Zijn gezicht stond ernstig. ‘Je bent niet erg onder de indruk van Colettes dood,’ stelde hij.

De uitdrukking op haar gelaat versomberde. Als een gestraft kind boog ze het hoofd. Ze antwoordde niet.

Aan het eind van de Korte Niezel gingen ze rechtsaf de Zeedijk op naar de Nieuwmarkt. Ze zochten zich daar een weg langs geparkeerde auto’s, staken de drukke rijbaan over en liepen de Keizersstraat in. Het meisje vertraagde haar pas. Ze keek naar De Cock. ‘Bent u wel eens *high* geweest?’ vroeg ze.

De oude speurder schudde het grijze hoofd. ‘Niet zoals jij bedoelt, denk ik.’

Ze beet op haar onderlip en knikte gelaten. ‘Colette wel,’ sprak ze hees. ‘Colette was vaak *high*. Dat wilde ze ook. Ze had er alles voor over.’

‘En jij?’

Ze reageerde ineens fel. ‘Ik niet. Ik moet die rommel niet. Ik wil geen slaaf zijn... van niets... van niemand.’

Midden op de rijbaan bleef ze staan en staarde voor zich uit. De Cock volgde haar blik. De bouw van de metro had in de oude Keizersstraat vele gaten geslagen. Ze strekte haar arm uit en wees naar een duidelijk kraakpand, waarvan de gevel wat voorover hing. 'Daar,' zei ze vlak, 'daar is het.'

De grijze speurder vatte haar bij de schouder en dwong haar voort te gaan. Ze hield zich stram. 'Ik ga niet mee,' sprak ze zacht, bijna fluisterend.

De Cock ging voor haar staan en schoof het lange haar uit haar gezicht. Toen het licht van een lantaarn in haar ogen viel, las hij angst. 'Ben je bang?' vroeg hij verwonderd. 'Voor een dode?' Ze schudde traag het hoofd. 'Voor Colette niet.'

'Voor wie wel?'

Ze antwoordde niet.

De Cock drong opnieuw aan en sloeg zijn arm om haar schouders. Ze aarzelde. 'Ik blijf liever buiten.'

Hij negeerde haar woorden. Hij duwde haar zachtjes vooruit. Na een paar passen bleef ze weer staan.

'Colette... ze krijgt een graf?'

'Daar was je toch voor gekomen?'

Ze knikte en liep schuifelend door. De Cock hield haar bewegingen nauwlettend in het oog, bang, dat ze zou vluchten.

Ze duwden de oude deur van het kraakpand open en bestegen de gammele trap. Het hout kraakte onder hun voeten. Op het portaal van de eerste verdieping bleef het meisje staan.

'Is het hier?' vroeg De Cock. Ze knikte vaag.

Vledder drukte de deur open. Een zoete, weeë lucht walmde hen tegemoet. De jonge rechercheur scheen met zijn zaklantaarn naar binnen. In de hoek van het kamertje, bij het raam, lag op een goor matras een lichaam bedekt met vodden. De Cock stapte naderbij, bukte zich en trok de vodden weg. Het bleke gezicht van een nog jonge vrouw werd zichtbaar. Bloed kleefde in geronnen klonten aan het haar. Een brede wond liep in de lengterichting van het hoofd. De Cock kwam overeind. In een vlaag van woede en verbijstering greep hij de lantaarn uit de handen van Vledder en scheen daarmee het meisje in het gezicht.

‘Ze is vermoord,’ riep hij fel. ‘Ze is niet gewoon gestorven.’ Ze schudde bedaard het hoofd. ‘Dat heb ik ook niet gezegd,’ reageerde ze kalm.

De Cock voelde hoe het bloed naar zijn hoofd steeg. Hij pakte haar wild bij de schouder en schudde haar heftig heen en weer. ‘Ze is vermoord,’ brulde hij. ‘Begrijp je... vermoord.’

De uitdrukking op haar knappe gezichtje veranderde. De ogen vernauwden. Het dromerige verdween. Haar fraaie lippen slo-ten aaneen tot een smalle lijn. ‘Wat maakt het voor verschil?’ Haar stem trilde van ingehouden emotie. Ze strekte haar hand naar de dode vrouw op de matras.

‘Wat maakt het voor verschil nog... voor háár?’

De Cock liet haar los. Zijn woede ebde weg. ‘Voor mij,’ zei hij loom, ‘voor mij maakt het alle verschil van de wereld.’ Hij wendde zich tot de jonge Vledder. ‘Breng haar terug naar het bureau. Laat je koffertje hier. En waarschuw de meute.’*

2

Met de zaklantaarn in de hand onderzocht De Cock elke vierkante centimeter van de vloer van het kamertje. Hij vond een smerige oude injectienaald, korsten verschrommeld brood, afgebrande lucifers en sigarettenpeuken. Op ongeveer een meter boven het hoofd van de dode zaten bloedspatten op de wand. Ze bedekten de *I* en de *F* van een slordig neergekwaste spreuk: *THIS IS THE FIRST DAY OF THE REST OF YOUR LIFE*. De Cock grijnsde met een scheve mond. Het was een bekende hippiespreuk: *dit is*

* Spottende uitdrukking voor de groep mensen die bij de behandeling van een moord nodig is.

de eerste dag van de rest van je leven. Hij had de spreuk gevonden op de wanden en muren van vrijwel alle kraakpanden die hij in de loop der jaren ambtshalve had bezocht. Hij richtte zijn lantaarn op het gezicht van de dode. Ineens overspoelde hem een golf van medelijden. Ze was jong nog, niet ouder dan vijfentwintig jaar. Het inbleke gezicht had lieve trekken. De dood deed daar geen afbreuk aan. Hij trok de vodden wat verder van haar af. Tot zijn verbazing bemerkte hij dat haar handen gevouwen waren op haar borst, devoot, als was zij in gebed. Buiten de afschuwelijke wond aan het hoofd, bood het geheel een vredige aanblik.

De Cock sloot even de ogen, dwong zichzelf tot koele observatie. Ze was linkshandig, constateerde hij. De linker wijs- en middelvinger waren geel van de nicotine. Hij deed enige passen terug en bezag de situatie van een afstand. Het raam, de spreuk, de bloedspatten, het matras. Ze had kennelijk rechtop gezeten, toen de dodelijke slagen haar troffen. Daarna was ze schuin naar rechts weggezakt. Hij bekeek haar kleren, aandachtig, met een scherp oog voor het detail. Ze waren oud, vervuild, maar heel. Niet getornd of gescheurd. Er was geen sprake van een worsteling. De beide armen, tot de schouders zichtbaar, waren gaaf. Geen sporen van uiterlijk geweld. Ook de hals vertoonde geen schrammen of verkleuringen. De oude speurder wreef zich achter in de nek. Het was een vreemde moord. Waarom was dit meisje neergeslagen? Wat was het motief? Hij klemde zijn lippen op elkaar. Wat wist Marianne, die zo nadrukkelijk om een graf vroeg? Was zij hierbij betrokken? Hij besloot haar straks eens duchtig aan de tand te voelen.

Buiten knarsten de remmen van een auto, gevolgd door het dichtslaan van een portier. Even later klonk het kraken van de gammele trap. De Cock deed de deur van het kamertje open en scheen in het gezicht van de baardige politiefotograaf. Van Wielingen duwde zijn hand weg en scheen met zijn eigen lantaarn door het kamertje. Het ovaal danste langs de wanden, bleef rusten op de matras met het bleke gezicht.

De fotograaf grinnikte onbeschaamd. 'Je had charmant gezelschap, zie ik. Een lieflijk onderonsje met de dood.' Het klonk cynisch, spottend.

De Cock keek hem aan. ‘De dood,’ zei hij bestraffend, ‘is niet voor onderonsjes.’

Van Wielingen lachte. ‘Ben je nooit op een spiritistische seance geweest? Daar vliegen de geesten om je oren.’ Hij zette zijn zware tas met een plof op de houten vloer en zocht naar zijn flits en Hasselblad. ‘Heb je veel plaatjes nodig?’

De Cock maakte een triest gebaartje. ‘Een vies kaal hok. Wat valt hier te fotograferen? Een paar overzichtfoto’s. Neem ook een paar duidelijke close-ups van het gezicht. Misschien heb ik ze nodig. Ik weet nog niet precies wie zij is.’ Hij krabde zich nadenkend in de nek. ‘Maak ook een plaatje van het geveltje buiten. Als ze het pandje de volgende week slopen, heb ik niets meer.’

Van Wielingen knikte begrijpend.

Er stopte een tweede wagen. De Cock liep naar het raam en keek naar buiten. Hij zag dokter Den Koninghe uitstappen. De altijd wat excentrieke lijkschouwer kwam hijgend het gammele trappetje op. De rechercheur liep hem op het portaalteje tegemoet. ‘Goedenavond dokter,’ riep hij hartelijk.

De lijkschouwer liep hem brommend voorbij. ‘Waar is het?’ vroeg hij nors.

De Cock scheen naar de dode op de matras. De oude dokter stapte door het kamertje en knielde bij haar neer. Hij bekeek het lichaam aandachtig. Al na een paar seconden keek hij schuin omhoog. ‘Zij is dood,’ stelde hij laconiek.

De Cock glimlachte. ‘Dat had ik al begrepen,’ zei hij fijntjes. Hij hurkte naast de dokter. ‘Kunt u nog iets zeggen over de oorzaak van de dood, het tijdstip van overlijden?’

Dokter Den Koninghe gebaarde naar de gapende wond aan het hoofd. ‘Die klap lijkt mij beslist dodelijk. Dokter Rusteloos zal je dat morgen bij de sectie zeker bevestigen.’ Hij verschoof iets aan zijn metalen brillette.

‘En het tijdstip van overlijden?’ Hij tilde de schouder van de dode iets op en keek naar de lijkvlekken laag in de nek. ‘Ik schat zo,’ zei hij met enige aarzeling, ‘dat ze twee à drie dagen geleden is gestorven.’

‘Bedankt.’

Ze kwamen beiden overeind. De kleine dokter bleef voor de grijze speurder staan en blikte omhoog. ‘Heb ik u al goedenavond gewenst?’

De Cock trok een droef gezicht en schudde het hoofd. ‘Nog niet, dokter.’

De oude lijkschouwer maakte een grimas. ‘Bij deze dan, bij deze.’ Met een olijke trek op zijn gezicht liep hij het kamertje uit.

Van Wielingen lachte luid. Zijn schrille lacht kaatste schaterend tegen de kale wanden. Hij verdraaide wat aan de lens, richtte zijn Hasselblad op de dode en schoot zijn eerste plaatje. Het felle flitslicht maakte De Cock een paar seconden blind.

Rechercheur Vledder kwam het kamertje binnen. In zijn kielzog stapte de man van de Dactyloscopische Dienst. Frans Kreuger schudde De Cock hartelijk de hand. ‘Heb je weer een lijk? Soms denk ik dat je er in grossiert.’ Hij keek met een vies gezicht het kamertje rond. ‘Wat een troep. Wat moet ik in dat oude krot zoeken?’

De Cock keek hem vol onbegrip aan. ‘Vingertjes,’ zei hij simpel. Kreuger spreidde beide armen in een hulpeloos gebaar. ‘Oké, oké,’ zei hij wat kriegel. ‘Maar al hadden ze hier de koningin vermoord...’

De Cock trok zijn brede schouders op. ‘Jij moet het weten,’ zei hij berustend. ‘Jij bent deskundig. Als jij denkt dat hier geen vingertjes te vinden zijn...’ Hij maakte zijn zin niet af, draaide zich langzaam om. In de deuropening stonden twee geüniformeerde broeders van de Geneeskundige Dienst. Ze hielden een brancard rechtop in hun midden. De oudste broeder wees naar de dode vrouw op de matras. ‘Kan ze al mee?’

De Cock stak afwerend een hand omhoog. ‘Nog even... als de fotograaf klaar is.’

Van Wielingen keek op. ‘Van mij mag ze weg,’ zei hij onverschillig. ‘Ik heb hier alles gehad!’ Hij wuifde naar de matras. ‘Die paar close-ups van haar maak ik morgen wel in het sectielokaal.’ De broeders schoven de brancard naast de matras en tilden de dode vrouw in het canvas. Ze spreidden een laken over haar uit, sjordden de riemen vast en droegen haar wiegend weg. Het peuterig portaalje en de smalle trap vormden voor hen geen

beletsel. Zonder enige moeite manoeuvreerden ze de brancard naar beneden.

Na luttele seconden hoorde De Cock buiten de deuren van de ambulancewagen dichtklappen. Het geluid trof hem. Opnieuw viel zijn blik op de spreuk aan de wand; *this is the first day of the rest of your life*. Hij schudde het grijze hoofd en klemde zijn lippen op elkaar. Voor Colette niet, bedacht hij bitter. Voor haar geen rest en nooit meer een *first day*.

Van Wielingen hing zijn tas aan zijn schouder en zwaaide tot afscheid. 'Je hebt ze morgenochtend, behalve de close-ups dan. Die komen een paar uur later.' De Cock wuifde.

Ook Frans Kreuger borg zijn potten en kwasten op. 'Het is gewoon hopeloos,' verzuchtte hij somber. 'Het kleeft van de vet-tigheid.*' Hij wees met een droef gezicht naar de smoezelige deurstijlen. 'Ik vraag mij af hoe lang het geleden is, dat hier voor het laatst een sopdoek overheen kwam.'

De Cock grinnikte. Hij kende de meer dan propere echtgenote van Kreuger. 'Je moet je vrouw hier maar eens langs sturen,' zei hij gekscherend.

De dactyloscoop schudde triest het hoofd. 'Ik houd het goede mens maar zoveel mogelijk buiten mijn werk. Weet zij veel? Ze denkt dat het voor iedereen alle dagen zondag is.' Hij duimde over zijn schouder. 'Als ik haar vertel dat er mensen in dit soort krotten leven, gelooft ze me toch niet.' Hij schudde de grijze speurder tot afscheid de hand. 'Morgen kom ik nog wel even terug, als het licht is. Dan loop ik alles nog even na.'

De Cock knikte instemmend.

'Maak, als je wilt, ook een dactyloscopisch signalementje van het slachtoffer. Je weet het nooit. Misschien heb ik het nodig.'

Frans Kreuger maakte een begrijpend gebaartje. 'Oké, als Van Wielingen morgen naar het sectielokaal gaat voor de close-ups, loop ik even met hem mee. Hoe laat komt dokter Rusteloos?'

De Cock trok zijn schouders op. 'Dat weet ik niet. Ik heb nog geen contact met hem gehad. Maar dat zal wel in de middag worden.'

* Vet is de grootste vijand van de dactyloscoop.